

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 22

89. ARGANG

3. DESEMBER

1977

AV INNHOLDET:

FORTSETTELSE I HAMBURG	S. 5
FEM FOREDRAG OM MESSEN	S. 8
«THOMISMENS FØRSTEMAND I NORDEN»	S. 10

NESTE NUMMER KOMMER 17. DESEMBER 1977

GJENINNVIELSEN I HAUGESUND

Gjeninnvielsen av den katolske kirke i Haugesund — St. Josefs kirke — 16. okt. ble en stor høytidsstund, ikke minst for menigheten, som sammen med sin sogneprest selv har utført det aller meste av arbeidet på den 44 år gamle kirken. Siden 1976 er det foretatt en så omfattende oppussing av kirken og fornyelse av en del av inventaret at det måtte foretas en ny innvielse av kirken og vigsling av det nye alteret.

Det var den katolske kirkes høyeste myndighet i Norge, Oslo-biskopen John Willem Gran som sto for den høytidelige velsignelse av menigheten, kirken og alteret, etterfulgt av vigsling av det nye alteret og nattverdsfeiring under høymessen, der en stor del av de omkring 200 katolikkerne fra Nord-Rogaland og Sunnhordland, som hører til menigheten, var til stede. Biskopen overførte relikviene etter martyren Lætus Maxentius fra det tidligere høyalter til det nye høyalter.

Foruten sognepresten rev. pastor Norbert Haunschild, assisterte tre pater fra USA, som senere samme dag ble innsatt i Stavanger, pater J. Rommelse, og den tidligere prest i Haugesund, Mgr. Sund.

St. Josefs kirke i Haugesund har stort sett beholdt sitt interiør fra den ble bygget i 1933, bortsett fra at det i 1945 ble bygget en prekestol som nå er fjernet. I 1976 begynte menigheten med oppussing, og en del av inventaret er blitt omplassert eller fjernet. Menighetens sogneprest Norbert Haunschild har selv laget nytt alter, en ny døpefont, tabernakel, sokkel til Mariabildet, lysbord og et lite kredensbord. Alt sammen har sognepresten hugget ut i stein — Anröchter-dolomitt — som han sammen med Roald Stave har hentet hjem fra Tyskland.

Midtplaten til det gamle høyalteret, som nå er fjernet, er blitt plassert ved inngangen til kirken.

Det er videre lagt nytt gulvbelegg

og benkene er blitt sandblåst og beiset. Det er også foretatt oppussing av skriftestolen, i tillegg til at det er kommet en glass-dør der den gamle mellomdøren sto.

Etter høymessen og gjeninnvielsen av St. Josefs kirke, var det kirkekaffe på Sjøhuset, før biskopen og hans

BUDSKAP FRA SYNODEN

Før de skiltes, vedtok biskopene å sende ut et budskap til Guds folk, ifølge Informations Catholiques Internationales forfattet av en fransk teolog, og enstemmig vedtatt.

Etter å skissere de unges vanskeligheter i den moderne verden, sier biskopene at katekesen må fornyes, og bli til forkynnelse av det glade budskap. Deretter understrekes at Jesus Kristus må være katekesens sentrum, og katekesen må omfatte Ord, minne (dvs. liturgi), og vitnesbyrd. Katekese er hele kirkens oppgave, og det anbefales enndog at katekese skal være de forskjellige kirkesamfunns felles oppgave, men med et supplement av spesifikt katolske elementer for katolske barn (budskapet, nr. 15).

FRA BISPEDØMMET:

INKARDINASJON

Pastor Norbert Haunschild, p. t. konstituert sogneprest for St. Svithun Menighet i Stavanger og St. Josef Menighet i Haugesund, er fra og med 5. oktober i år permanent overført fra Berlin til Oslo bispedømme.

Underveis fra Haugesund til Stavanger meddelte Biskop Gran fermingens sakramente til to unge på Stord. Fra venstre: Pater Rommelse, Porsgrunn, Pater Konold, O.M.I., Sogneprest Norbert Haunschild, Biskop Gran, Pater Alex Koss, O.M.I., Pater Norman Volk, O.M.I.

Fermlingene: Undi Grimstad og Olav Styrk Grimstad.

(Foto: Sundhordaland.)

følge dro videre til Stavanger, hvor det om kvelden ble foretatt nye innsettelse i menigheten der. Under kirkekaffen i Sjøhuset tok både biskop Gran og flere av pastorene ordet og takket menigheten for alt som er gjort med kirken i Haugesund. Det ble også opplyst, til stor glede for de tilstedeværende at pastor Norbert Haunschield, som er sogneprest i Haugesund, men til denne tid bare har vært utlånt fra Tyskland, nå vil bli fast katolsk pastor i Norge. Formannen i menighetsrådet Lars Bassø takket menigheten for det gode samarbeidet.

(Haugesund Avis)

PASTOR DUIN OM ST. PETERS MENIGHET I HALDEN

I anledning 100-årsjubileet for den katolske kirkebygningen i Halden, har pastor Dr. Johs. D. Duin utgitt et foredrag han holdt i 1970 da menigheten var 100 år gammel.

Forfatteren er historiker av fag, og har undersøkt kirkebøker og arkiver, og kan korrigere fremstillingen i Mgr. Kjelstrup's «Norvegia Catholica» på enkelte punkter. Sistnevnte tegner vår kirkes nyere norske historie i vel rosenrøde nyanser, og pastor Duins opplysninger om de første 20 katolikker i Fredrikshald har en annen dominerende farve: «Men det tales om noen som praktisk talt var frafalne, og om andre som var drikkfeldige, uten at det var noen hemmelighet; med et antall på ca. 20 blir da gruppen nokså broget.»

Skriftet er trykt på godt papir i A4-format, og har mange faksimiler og andre illustrasjoner. Enhver som er interessert i slektsforskning, Østfolds lokalhistorie eller Den katolske kirkes historie i Norge, bør sikre seg et eksemplar. Det koster 30 kroner i Sankt Olav Bokhandel.

Skal man trekke noen lærdom av historien, måtte det være, at kirkens bygninger bør reises etter hvert som

Fra innvielsen av kirken i Haugesund: Alex Kons, Biskop Gran, Norbert Haunschield. (Foto: Haugesund Avis.)

det lokale behov vokser. La oss slippe flere store bygg på steder hvor det ikke bor katolikker, reist for midler innsamlet i utlandet.

Johs. J. Duin:
St. Peters Menighet i Halden
1870—1887.

FREDSPRISEN

I forbindelse med utdelingen av Nobels Fredspris holdes en økumenisk aften-gudstjeneste i Oslo Domkirke (tidl. Vår Frelzers Kirke) søndag 11. desember kl. 18.00. Preken ved p. Hallvard Rieber-Mohn o. p.

REDAKSJONELT:

Bokflom

Forlagene utgir nå også «vår-liste» over nye bøker, men som før kommer hovedtyngden i disse ukene for jul. Avisene forsøker å anmelde det hele. «St. Olav» velger å omtale bare et utvalg av «bokflommen», og kanskje mest bøker som ellers ikke vies stor oppmerksomhet, men som kan være av spesiell interesse for en katolsk kristen. Markedet for «katolske bøker» er lite her i landet, og det utgis ganske få pr. år på norsk. «St. Olav» forsøker derfor også å gjøre oppmerksom på én og annen utenlandsk bok, for at horisonten ikke skal bli for snever.

LITURGISKE NOTATER

ved frater Kjell Arild Pollestad o.p.

JOMFRU MARIAS UPLETTEDE UNNFANGELSE.

Dogmet om Marias uplettede unnfangelse fastslår at jomfru Maria allerede fra unnfangelsen av, ved den allmektige Guds nåde og med henblikk på Kristi fortjenester, var fri fra arvesyndens smitte. Dette dogmet har en lang og broget historie, som for en stor del er knyttet til selve den liturgiske festens historie. Som bibelsk grunnlag for troen på Marias uplettede unnfangelse har man særlig henvist til 1. Mos. 3, 15 og Luk. 1, 28. Dessuten finnes det adskillige vidnesbyrd fra kirkefedrene. Allerede Justin og Ireneus (2. årh.) betraktet Maria som «den nye Eva», tilsvarende Kristus som «den nye Adam». Andreas fra Kreta og Johannes Damascenus hevdet at jomfru Marias fullkomne syndfrihet kunne utledes av det faktum at hun var Kristi mor ('Theotokos' — gudedeføderske), og i Østen var festen for hennes unnfangelse utbredt så tidlig som i det 7. århundre. Festen bredte seg til Vesten, og vi har vidnesbyrd om at den ble feiret i Italia og

i Irland i det 9. århundre, og i England på 1000-tallet. I Frankrike ble festen ikke innført før på 1100-tallet, og vakte da adskillig strid. St. Bernhard var blant motstanderne, og striden varte i flere århundrer. De store skolastikere, St. Albert, St. Bonaventura og St. Thomas, hevdet at arvesynden overføres ved enhver naturlig unnfangelse, og siden Maria var unnfanget på naturlig måte, var hun intet unntak fra denne lov. Mot disse «Paris-teologene» forsvarte Duns Scotus i Oxford troen på Marias uplettede unnfangelse, og fransiskanerne fulgte i hans kjølvann. Dominikanerne holdt derimot fast på tradisjonen fra Thomas, og forble motstandere.

På 1400-tallet ble det tatt enkelte lærebeslutninger. Konsilet i Basel (1439) fastslo at troen på Marias uplettede unnfangelse var «en from mening» som var i overensstemmelse med den katolske tro, fornuften og skriften. I 1476 ga pave Sixtus 4. festen egen messe og offisium, og i 1708 anbefalte pave Clemens 11. at festen skulle feires i hele Kirken. Trident-

konsilet hadde uttrykkelig erklært at dogmet om arvesynden ikke innbefattet jomfru Maria, og fra det 16. århundre var troen på hennes uplettede unnfangelse alminnelig utbredt, og ble ikke lenger bare forsvart av fransiskanerne, men også av karmelittene og enkelte dominikanere, og særlig av jesuittene. Som en kuriositet kan nevnes at også Luther trodde på jomfru Marias uplettede unnfangelse, men i dette stykke har han ikke fått følge av lutheranerne. Først i 1854 ble dogmet endelig definert av pave Pius 9., i bullen «Ineffabilis Deus».

Norske stav- kirker

Riksantikvar, dr. philos. Roar Hauglids store verk om de norske stavkirker er det første vitenskapelige corpusverk om samme, siden professor Lorenz Dietrichsons banebrytende «De norske Stavkirker» fra 1892. Siden forskningen og arkeologien i mellomtiden har gjort viktige fremskritt, knyttet det seg naturlig nok store forventninger til det nye verk. Og de kan tildels sies å være innfridd. Her er et vell av stoff fra inn- og utland; fra nyere utgravninger samt fra viktige detaljstudier trykt i mellomtiden.

Svakheten ved boken — og verket i det hele tatt — er dets dårlige disposisjon. Allerede oppdelingen i to hoveddeler — «Dekor og utstyr (1973) og herværende bind 2: «Bygningshistorisk bakgrunn og utvikling» — er tvilsom. Rekkefølgen burde for det første vært omvendt, og dessuten er begrepet «dekor og utstyr» vanskelig å skille ut fra stavkirkeproblema-

LITURGISK KALENDER

DESEMBER:

4. 2. søndag i advent. Es. 11, 1—10; Rm. 15, 4—9; Mt. 3, 1—12.
5. Ferial. Es. 35, 1—10; Lukas 5, 17—26.
6. St. Nikolaus. Es. 40, 1—11; Mt. 18, 12—14.
7. St. Ambrosius, biskop og kirkelærer. Es. 40, 25—31; Matt. 11, 28—30.
8. JOMFRU MARIAS UPLETTEDE UNNFANGELSE. 1. Mos. 3, 9—15; Ef. 1, 3—6. 11—12; Luk. 1, 26—38.
9. Ferial. Es. 48, 17—19; Matt. 11, 16—19.
10. Ferial. Jesu Sirak 48, 1—4. 9—11; Matt. 17, 10—13.
11. 3. søn. i advent. Es. 35, 1—6. 10; Jak. 5, 7—10; Matt. 11, 2—11.
12. Ferial. 4. Mos. 24, 2—7. 15—17; Matt. 21, 23—27.
13. St. Lucia, jomfru og martyr. Sef. 3, 1—2. 9—13; Matt. 21, 28—32.
14. St. Johannes av Korset, prest og kirkelærer. Es. 45, 6—8. 18, 21—26; Luk. 7, 19—23.
15. Ferial. Es. 54, 1—10; Luk. 7, 24—30.
16. Ferial. Es. 56, 1—3. 6—8; Joh. 5, 33—36.
17. Ferial. 1. Mos. 49, 2. 8—12; Matt. 1, 1—17.
18. 4. søn. i advent. Es. 7, 10—14; Rom. 1, 1—7; Matt. 1, 18—24.
19. Ferial. Dom. 13, 2—7. 24—25; Luk. 1, 5—25.
20. Ferial. Es. 7, 10—14; Luk. 1, 26—38.

FORTSETTELSE I HAMBURG

Til en roman av en viss størrelse er innfallsvinklene alltid flere. Man kan f.eks. først si noe om genren eller om handlingsforløpet. Eller man kan gripe fatt i romanens overordnede problemstilling — finne dens intensjon, som ofte søker sitt uttrykk i budskaps eller appells form. En slik fremgangsmåte er lettest å bruke på en gjenkjennelig type roman, som det knytter seg et fast sett forventninger til.

Når det gjelder Åge Rønnings siste bok, *Fortsettelse i Hamburg*, er det ikke fullt så enkelt. For det merk-

tikken generelt. Forfatteren innrømmer indirekte dette i forordets avsnitt 2.

Når man så ser på bind 2's hovedinndeling, er det også enkelte spørsmålstegn å sette. Hovedkapitlene er dels kronologisk, dels emnerettet ordnet. Det er imidlertid så at det — tross ny viten — ennå gjenstår mange uavklarte spørsmål. Disse diskuteres midt i den rene presentasjon (f. eks. s. 73, 80, 109 m. fl.), og siden man da ikke har vært igjennom hele stoffet, har man liten bakgrunn for forfatterens meninger: det blir ofte påstander, uten henvisninger eller argumentasjon. Også noteverket er ufullstendig. Note 1 burde lyde slik: Vitruvius, De architectura, kapitelnr., versnr. De siste to står ikke, og dermed er noten ubrukt. Eksemplet er dessverre ikke enkeltstående.

Disse innvendinger gjelder først og fremst for dem som skal bruke boken som oppslagsverk i studieøyemed. Men det er også meget å glede seg over, og da spesielt de mange instruktive tegninger og fotografier.

Arne Gunnarsjaa.

Roar Hauglid:

Norske stavkirker. Bygningshistorisk bakgrunn og utvikling. Oslo, Dreyer 1976.

verdigste ved denne romanen er at den uten videre slett ikke lar seg rubrisere. Den oppleves under stadig skiftende belysning og stiller en rekke vanskelige spørsmål både av genremessig og tematisk art.

Jeg vil likevel skissere litt av den ytre handling: En mannlig og en kvinnelig journalist drar til Hamburg for å få orden på et påbegynt filmmanuskript. Manusforfatteren er nylig død. De to er «moderne» mennesker, begge i voksen alder, litt desillusjonerte og med hvert sitt ekteskap bak seg. Han, David, noe drikkfeldig og dessuten katolikk. Hun, Simone, vakker attråverdigg og lett antireligiøs. I Hamburg bringer arbeidet dem i kontakt med en gammel italiensk fremmedarbeider, som blir drept under mistenkelige omstendigheter. De to føler seg forfulgt og drar så tilbake til Oslo. Her begynner det å skje ubehagelig ting: trusler, trakasserier og overfall, inntil det hele ender meget tragisk.

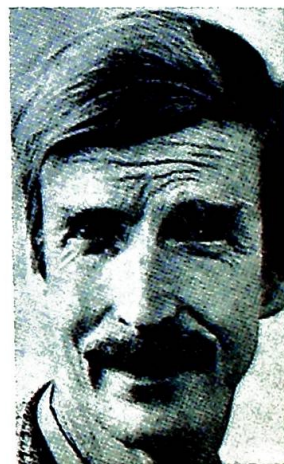
Vevet inn i dette ytre og spennende handlingsmønsteret er Davids og Simones vakre kjærlighetshistorie og — aller viktigst — en problematikk omkring liv, død og evighet.

Men hva har alt dette med det opprinnelige filmmanuskriptet å gjøre? Ikke så rent lite. For romanen inneholder også et slags metaplan, der verkets «fiksjonsverden», dvs. det påbegynte manuskriptet og dets «virkelighet», Davids og Simones opplevelser, smelter sammen og inngår en mystisk forbindelse. Det temmelig kryptiske og umulige manuskriptet som hovedpersonene inntil et visst punkt har stilt seg kjølige og «objektive» til, begynner å leve sitt eget liv, deres eget liv.

Forfatteren lar imidlertid David uttrykke noe som kan gi oss en fortolkningsnøkkel til romanen:

«Så fortalte han henne om ideen. Flere ganger nevnte han at det ikke

hadde noe med dem å gjøre, det var bare en vri. De måtte gå et skritt videre i fortellingen, innføre en kvinne og en mann som efterforsket et drap. En moderne kjærlighetshistorie som til slutt falt sammen med det opprinnelige manuskriptet. Og endte — og startet — med et skudd. Samtidig en hel del bakgrunnsstoff om fremmedarbeiderene. En sammenheng, men ikke pessimistisk.»

Age Rønning.

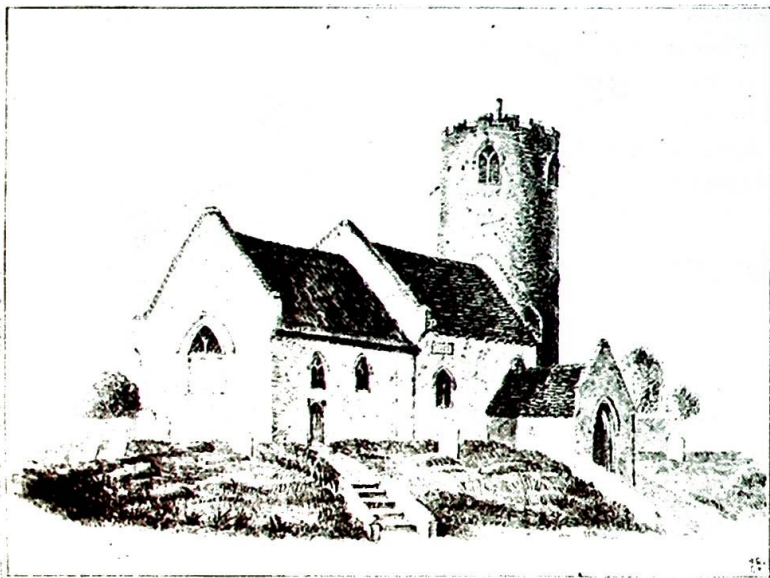
Davids idé er idéen bak dette verkets uhyre snedige komposisjon. Tilsynelatende en lettlest thriller, men konstruert slik at romanens slutt biter begynnelsen i halen. Romanen har sirkelstruktur, slik at leseren mest har lyst til å begynne fra begynnelsen, som jo egentlig er fortsettelsen, når boken er lest til ende.

Således får dette merkelige filmmanuskriptet, et avfeldig produkt med et «håpløst gammeldags» liv-død-tema, en sentral symbolfunksjon i romanen. Slik jeg har lest den, blir manuskriptet symbolet for den livssammenheng ethvert menneske er stilt inn i, en sammenheng som av og til kan gi seg tilkjenne i kodes form. For David og Simone er manuskriptet både selve sammenhengene, men også koden og nøkkelen til koden. Mens de arbeider med manuskriptet, arbeider de sam-

(Forts. side 10)

OM TRO, TILLIT - OG KJÆRLIGHET

Julian av Norwich, III

Her følger siste del av artikkelen om den engelske kvinnelige mystiker Julian av Norwich. Første del finnes i St. Olav nr. 20 og 21.

Et annet sted sier hun: «Sjelens søken behager Gud, for sjelen kan ikke gjøre mer enn å søke, å lide og å ha tillit. Det å søke er en gave gitt av Den Hellige Ånd, og det å finne er en særskilt nåde, gitt om det er Hans vilje. Og det å søke er likeverdig med det å finne, om det er Guds vilje at sjelen skal streve. Den sjel som setter lit til Gud, enten ved å søke Ham eller ved å se Ham, viser Ham den største tilbedelse som den er i stand til å gi Ham.»

Og Julian later selv til å ha visst hva det er å søke og streve; hennes tro er ingen spenningsløs selvopp-givelse, men en tro som eksisterer i spenningsfeltet mellom et søkende, spørrende intellekt og viljen til å underkaste seg Kirkens lære — en ikke ukjent situasjon for mange mennesker i vår egen tid. For Julian tilspisser denne konflikten seg i mot-

setningen mellom den kjærlighetens Gud som hun mener hun har møtt, og Kirkens lære om synd og dom og helvete.

«Jeg så Gud i et punkt,» sier hun; «det vil si, etter hva jeg kan forstå, at jeg så Ham i alle ting.» Dette er mystikerens uttrykksmåte for det som hun et annet sted legger som ord i Kristi munn: «Jeg er i det høye. Jeg er i dypet. Jeg er i alt.» Og i denne forståelsen av at den allmektige, kjærlige Gud er iboende all skapningen, spør hun øyeblikkelig: «Hva er synd?» Hun må vite hvordan synd og smerte kan eksistere i en verden hvor Gud råder, for, som hun sier, «I Gud er der ingen vrede».

Hun trenger dypt i dette spørsmålet, men hennes teologi skal jeg, som sagt, ikke ta opp. Jeg skal bare gi noen sitater som vitner om hennes vanskeligheter i denne forbindelsen:

«Han (Kristus) sa: Det var nødvendig at synden skulle komme inn i verden, men alt skal bli godt, alt som er og skal bli godt. — Men jeg så ikke synden, og jeg tror ikke den har noen virkelighet eller væren eller at den kan kjennes på annet enn den smerte den forårsaker.»

«Synd er den verste straff noen sjel kan lide.»

«Jeg ble ikke vist noe verre helvete enn den smerte som synden gir.»

Men så sier hun: «Selv om åpenbaringen var av godheten, og det onde lite ble nevnt, ble jeg ikke ved dette fjernet fra noe av det den hellige Kirke lærer at jeg skal tro.»

Og videre: «Sannheten har to deler. Den en er åpen og angår vår frelse og vår frelser. Til den er vi bundet i Gud, det er den sannhet vi lærer ved Den Hellige Ånd og den hellige Kirke. Den andre, alt som ikke betyr noe for vår frelse, er gjemt og stengt ute fra oss.»

I denne sammenhengen må det for øvrig bemerkes at Julians intellektuelle nysgjerrighet til tider tøyte begrepet «det som angår vår frelse» svært langt. Og på sin søkende vei oppdaget hun én betydning av det at vi er skapt i Guds bilde. «Vi kan,» sier hun, «ikke lære Gud helt å kjenne før vi kjenner vår egen sjel.»

Og hun fant fred i oppfattelsen av begrepet tro innen en helt annen dimensjon enn den intellektuelle underkastelse. «Tro er ikke annet enn den riktige forståelse, med overbevisning og tillit, av vår Væren: at vi er i Gud og Gud i oss, selv om vi ikke ser Ham.»

Så blir da tro og kjærlighet ett for henne:

«Vår tro er et lys som naturlig kommer fra vår evige dag, det er Gud, Faderen. I dette lys leder Kristus og Den Hellige Ånd oss i vårt liv i verden... Lyset er kjærlighet.» Det første er kjærlighet fra evighet; denne kjærlighet er Gud. Den andre er kjærlighet som er skapt; denne kjærlighet er vår sjel i Gud. Det tredje er den dyrebare gave som er vår evne til å elske Gud for det Han er, å elske oss selv i Gud, og å elske det som Gud elsker for Hans skyld.

Et tema som Julian også stadig kommer tilbake til, er den tillit sjelen kan føle til Gud og Hans tilgivende kjærlighet; en trygghet som hun sammenlikner med barnets i en god mors armer. Hun mener at overdreven skyldfølelse er av det onde; synd er en vederstyggelighet og en smerte og sin egen straff, men «alt skal bli godt».

«Anklag ikke deg selv til overmål,» sier hun, «føl ikke at dine prøvelser og dine plager alltid er din egen feil. Hva du enn gjør, vil du møte smerte i denne verden.»

Og hun sier: «Gud vil vi skal vite at Han bevarer oss like trygt i ve som i vel. Et menneske kan bli latt alene, uten Hans trøst, for sjelens frelses skyld — synd er ikke alltid årsaken. Smerte og lykke er gitt av en og den samme kjærlighet.»

Dette å fri mennesker fra byrden av unødvendig skyld og angst, er så maktpåliggende for Julian at hun tar det opp om og om igjen og fra forskjellige vinkler. Man må undres om det er hennes egne problemer som kommer til uttrykk, eller om hun taler ut fra sin erfaring som sjelesørger. Kanskje begge deler.

«På hver som Han elsker,» skriver hun, «legger Han en byrde som ikke har i seg noen skyld i Hans øyne, men som verden ser som en synd og forakter. Og dette gjør Han for å hindre den skade et menneske kan ta av ære og forfengelighet.»

Om tillit under prøvelser sier hun:

«Han sa ikke: Du skal ikke bli prøvet, du skal ikke streve, du skal

Guds moderlighet.

ikke lide. Men Han sa: Du skal ikke bli beseiret.»

Og hun understreker at hverken skyld eller svakhet eller noe annet som kan tenkes, må holde et menneske fra å søke til Gud i bønn: «Han sa: Jeg er årsaken til din bønn og din trygling. Først er det min vilje at du skal be; så får jeg deg til å ville det; og så får jeg deg til å be og du ber.» — «Be, søk Gud, selv om du ikke tror det er til noen hjelp. For det tjener til ditt beste, selv om du ikke skjønner det, ja, selv når du ikke tror du makter det. For i tørrhet og goldhet, i sykdom og svakhet, er din bønn velbehagelig for Gud, selv om du tror den er bortkastet.»

Videre sier hun: «For jeg er sikker på at intet menneske i sannhet kan be om barmhjertighet og nåde, uten at barmhjertighet og nåde allerede er gitt til ham.»

Og slik uttrykker hun at det å søke Gud, er å søke tilbake til vårt hjem, vårt utgangspunkt: «Jesus Kristus, som gjengjelder ondt med godt, er vår sanne mor; vi har vår væren i Ham hvor all moderlighet har sitt utspring.»

Det er forresten underlig befriende i vår tid, da spørsmålet om kvinnens stilling i Kirken og kvinnelige prester er kommet så skarpt i fokus, å møte denne middelalder-kvinnen som med verdens største selvfølgelighet tillegger Gud moderlig såvel som faderlige egenskaper; hun vier et langt avsnitt til Guds moderlighet. «Gud er sann far og sann mor for all naturen, sier hun også. «Alt skal bli gjenløst og bragt tilbake til Ham gjennom menneskets frelse ved nåden.»

Men det er såvisst ikke Guds mas-

kulinitet eller feminitet som opptar Julian; hennes hjerteanliggende, hennes forkynnelse, er nettopp denne frelsen ved nåde. Og tilliten til nåden og til Gud må være grunnnet i troen på Guds kjærlighet:

«Både når vi synder og når vi reiser oss igjen, bevares vi av den samme kjærlighet.»

Så er vi da tilbake ved kjærligheten, grunntemaet i Julians «Revelations».

«Før Han skapte oss, elsket Han oss,» sier hun. «Og da vi var blitt skapt, elsket vi Ham.» Og «Mangel på kjærlighet er det som forårsaker alle våre vanskeligheter.»

Om nestekjærligheten taler hun også; for eksempel sier hun: «Hver

god omsorg som et menneske har for sine medmennesker i kjærlighet, det er Kristus som lever i ham.»

Jeg skal til slutt sitere det Julian selv skrev som avslutning på boken om sine «Revelations of Divine Love»:

«Jeg visste sikkert at før Gud skapte oss, elsket Han oss, og Hans kjærlighet ble aldri svekket og blir det ikke i evighet. Og i denne kjærlighet har Han skapt alt, i denne kjærlighet har Han gjort alt til vårt beste, i denne kjærlighet skal vi leve evig. Da vi ble skapt, hadde vi en begynnelse, men den kjærlighet som skapte oss, var i Ham uten begynnelse; i denne kjærlighet hadde vi vår begynnelse. Og alt dette skal vi få se i Gud til evig tid.»

fatteren tar oss med på en ferd gjennom Bibelen, som knytter klare forbindelseslinjer mellom NT og GT. Samtidig får vi en dypere forståelse av det mysterium messen er. I vårt moderne velstandssamfunn har jo måltidet mistet mye av den funksjon det hadde tidligere. Derfor trenger vi å lære igjen og igjen at når messen har preg av å være et måltid, så skal dette uttrykke fellesskapet mellom de kristne og Guds omsorg for sitt folk på vandring gjennom hans frelseshistorie.

Det tredje og korteste av foredragene er «Messen som minne og takksigelse» (Arne Fjeld). Her gir forfatteren oss en klar forståelse av hva det innebærer når vi sier at messen har preg av å være et minne. Vårt fattige og blodløse begrep «minne» kan ikke gi uttrykk for det mysterium som skjuler seg bak dette. «Minne» i denne sammenheng betyr ikke bare ihukommelse, noe som ligger nær opp til den reformerte kirkes lære, men en aktualisering av Guds frelseshandling i Kristus her og nå. Dette mysterium skjer i messen ved Andens verk. Men dette minne er også uløselig knyttet sammen med takksigelsen. Eukaristi (som kommer fra gresk) betyr nettopp takksigelse. Dette er menneskets reaksjon på Guds handling. Forfatteren viser ved eksempler hentet fra den jødiske gudstjeneste hvor dype røtter disse trekk ved messen har. Det eneste vi kunne ha ønsket oss ved dette foredrag, måtte være at det var lenger. Det berører så sentrale trekk ved messen at vi gjerne vil høre mer.

Det fjerde foredrag er: kalt «Messen som offerhandling» (Albert Raulin). Her er vi nettopp inne på noe av det mest kontroversielle ved den katolske forståelse av messen. Gjennom århundrene etter reformasjonen har mye av konflikten sentrert seg om dette punkt. Men forfatteren, som tydeligvis er godt orientert om de seneste romersk-katolske/evangelisk-lutherske dialoger, klarer å formidle denne lære slik at den blir meningsfull også for

DAG THORKILDSEN:

Fem foredrag om messen

Dag Thorkildsen tilhører Den Norske Kirke, og studerer ved Universitetets teologiske fakultet. «St. Olav» har bedt ham anmelde en ny —stensilert— bok om den katolske messe.

Som tittelen sier består denne boken av fem foredrag om messen. Disse ble avholdt i dominikanernes foredragsserie våren 1974. Hensikten med dem er ikke å gi en systematisk behandling av den katolske messe, men å gi et innblikk i visse viktige sider av dens utvikling og innhold.

Det første foredraget er kalt: «Tidlig kristen liturgi» (Per Bjørn Halvorsen). Det inneholder en interessant oversikt over messens utvikling fra ca. år 150 til ca. 325. Forfatteren har åpenbart en meget omfattende kunnskap om emnet, men han har ikke kommet helt heldig fra den komprimering og forkortelse av stoffet som med nødvendighet må skje i et foredrag på bare 12 sider. Vi får en opphoping av «facts» som gjør foredraget noe vanskelig tilgjen-

gelig og forutsetter gode kirkehistoriske kunnskaper. Men når det er sagt, vil jeg understreke at med slike kunnskaper vil man ha stort utbytte av foredraget. Det er imidlertid et punkt til som jeg finner noe merkelig og ufullstendig. Han ønsker tydeligvis å være deskriptiv i sin framstilling, men et sted taler han om pseudo-tradisjoner og den ekte tradisjon (s. 6). Likevel sier han ikke noe om hvilke kriterier han legger til grunn for en slik distinksjon. Alder kan vel ikke være det eneste?

Neste foredrag heter «Messen som måltid» (Ellert Dahl). Stilen i dette foredraget gjør det langt lettere tilgjengelig enn det forrige. Den ligger et sted mellom forkynnelsen og belæringen og beherskes på en måte som gjør stoffet levende og nært. For-

en lutheraner. Han understreker gjentatte ganger at det bare er tale om ett offer, nemlig Jesu Kristi kjærlighetsoffer. Han skiller i denne sammenheng mellom det ytre og det indre offer. Jeg synes dette er et noe betenkelig og uforståelig skille. I fortsettelsen tar han for seg menighetens offer: den bærer i messen seg selv fram i et lovprisningsoffer i enhet med Kristus. Dette understreker for så vidt den fellesskapsbehandling som nattverdsfeiringen er, men vi skulle gjerne hørt mer om det. Som nevnt tar forfatteren opp det økumeniske aspekt og de dialoger som har foregått. Jeg vil her bare tilføye at fortsettelseskommisjonen etter Malta; «Mixed Roman-Catholic/Lutheran Working Group», nettopp har beskjeftiget seg med nattverdens offerpreg, og at det er oppnådd en forbausende grad av konvergens. Den endelige rapport vil bli offentliggjort ved årsskiftet.

Det siste av foredragene heter: «Messen skaper kirken og kirken skaper messen» (Per Bjørn Halvorsen). Her stiller forfatteren spørsmålet: Hvorfor har kirken så konsekvent holdt fast på messens enorme betyd-

(Ørnulf Ranheimsæter.)

ning? Svaret han gir, er at den må det for å eksistere. Kirken er aldri så meget kirke som i messen. Dette står i nær sammenheng med NT's syn. I Apostlenes Gjerninger f. eks. brukes vårt uttrykk for kirken, ekklesia, til å betegne den enkelte menighet. Når de kristne skal beskrives, bruker man ikke uttrykket «de kristne», det kommer først senere. Nei, man anvender uttrykk som «de som påkaller Kristus», «de troende». Hvor er det man påkaller Kristus, hører evangeliet forkynt og kommer til tro? Jo, nettopp i messen. Derfor er dette foredraget en god påminnelse og korrektiv i en tid hvor det å være kristen privatiseres, individualiseres og subjektiviseres i en altfor stor grad. Som kristne er vi spredt rundt i verden

i de forskjellige sosiale kontekster og må også la vår tro komme til uttrykk der, men som kirken, som Gudsfolket fremstår vi først og fremst når vi kommer sammen til messe på søndagen.

Det sies i forordet at forfatterne håper at både katolikker og ikke-katolikker vil kunne oppdage et glimt av de skatter som ligger i den katolske kirkes liturgi. Dette er et håp som til fulle innfris når man leser boken, og jeg vil våge å fremsette den påstand at det kanskje først og fremst er ikke-katolikker i vårt land som «trenger» å lese den.

Fem foredrag om messen.
St. Olav Forlag 1977.
(Stensilert.)

HEGE VIL IKKE KONFIRMERES

I sin bok fra i fjor, «Stine Stankelben», fortalte Karin Lorentzen om døden for barn. I årets bok «Under samme himmel», skriver hun for unge i konfirmasjonsalderen om trosvanskeligheter. Hege trodde på Gud da hun var barn, da far tok henne med i kirken og på kirkegården. Men far døde da Hege var 7 år, og hun klarer ikke å holde fast på den gudsforestilling hun hadde som 7-åring, fars Gud. Under konfirmasjonsundervisningen blir det klart at hun ikke vil la seg konfirmere. Hun har ingen tro.

Parallelt med dette temaet, forholdet til troen, løper et annet, forholdet til moren. Mor har lukket seg inne i seg selv i savnet av faren. Hege lukker

seg også, når hun føler at hun ikke kan nå moren. Hege går alene på fars grav, og planter blomster og tenner lys.

Boken ender med at Hege er til stede ved vennenes konfirmasjon, og den sier ikke mer om hennes stilling til troen. Men i forholdet til moren skjer det en utvikling: de forstår hverandre bedre, og våger å la den andre komme nær. De går sammen på graven. Moren våger å si til Hege at hun savner far. På denne måten antyder Karin Lorentzen, at den andre konflikten, spørsmålet om tro, også kan få en lykkelig ende — men hun sparer sine unge lesere for skildringen av en «omvendelse».

Piker i konfirmasjonsalderen vil nok lese boken med glede. Den handler også om forelskelse — en vond erfaring og én som later til å kunne bli god —, om menstruasjonsmerter, overgangsalder, om et ungt par i etasjen under som får et barn, og har mange detaljer om hva de spiste. Muligens leser også gutter gjerne om slike «kvinne-ting» i våre dager. Korte setninger gjør boken lettlest.

En innvending rettet til forlaget: Det angis ikke noe sted i eller på boken hvilken alder den er beregnet på.

En innvending til forfatteren: Er det klokt å oppdra piker til å tro at det er en ulykke for en kvinne å være

(fort. side 10)

«Thomismens førstemand i Norden»

(ET LITE BIDRAG TIL KAPITLET: THOMISMEN I NORDEN.)

For nesten 40 år siden, i 1938, utkom i København en liten, uanselig bok, skrevet på dansk: den første monografi om Thomas Aquinas her i Norden. Forfatteren, H. D. T. Kiærulff, var konvertitt. Som han selv forteller i sin innledning «er Forfatteren til denne lille Bog imidlertid selv for 17 Aar siden blevet ført til den katolske Kirke ved Læsning af Thomas». Han brukte tiden godt. Siden 1920-årene offentliggjorde han — i «Paulus-Kredsens Skrifter» — små, populariserende biografier av St. Dominikus og St. Teresa, reagerte som forsvarer mot det kjente utropet av Sovjet-Samveldets første grunnlegger, 'Opium for folket', ga seg i kast med forholdet mellom 'Kirken og Jøderne', og skrev — i lett poetiserende tone — en rekke oppbyggelige skrifter som «Lægedom for Eders saar» eller «Alle slægter».

Pater
Lutz.

Med boken om 'St. Thomas af Aquin' arbeidet Kiærulff lenge. Enten kunne han eller lærte han seg latin — ingen tilgjengelig nordisk encyklopedi inneholder tilstrekkelige dataer om ham —, og den dype, rene hengivenhet han gir uttrykk for i sin gjennom-

gåelse av Thomas' liv og lære peker hen på en åndelig innflytelse han har mottatt fra den fremste norske dominikaner på den tid, Pater A. J. Lutz i Oslo.

«Tilegnet Thomismens Førstemand i Norden, Dominikanerpater A. J. Lutz, med Tak for Førerskab og Venskab», leser vi på bokens innside. Og Pater Lutz har da også skrevet en fortettet, syntetisk karakteristikk av Thomas som vitner om det suverene grep han hadde på stoffet i sitt 'Forord'. For å forstå bare en del av den spennvidden som den fransk-norske dominikaner viser i dette teologiske og historiske utsynet, er det nødvendig med noen få ord å risse opp tilstanden av de thomistiske studier ute i Europa, utenfor Norden. I Frankrike har både A. D. Sertillanges og Étienne Gilson allerede offentliggjort sine lærde monografier om Thomas; I England kom så vel Chesterton med en morsomt populariserende som M. C. D'Arcy med en mer systematisk gjennomgåelse, begge to i 1930-årene, i Tyskland er det Martin Grabmann med den evindelige 'Einführung' som hans landsmenn dyrker i tide og utide — overalt i verden, også i USA, finner vi en oppblomstring

FORTSETTELSE ...

tidig med muligheter i seg selv, til liv og kjærlighet eller til død.

Selv om denne romanen ender med brå død, er den likevel ikke pessimistisk — det er en Fortsettelse. Er det her vi finner romanens norm og budskap, i et av de ganske få direkte sitatene fra det mystiske manuskriptet?

«Når alt kommer til alt, har det evige liv med følgende faktorer å gjøre: at man har ofret seg for andre, at man har opphevet grensene og at det har kommet til fellesskap mellom mennesker?»

Nå er det kanskje på tide å minne om at *Fortsettelse i Hamburg* ikke ustanselig innbyr til metafysiske spe-

kulasjoner. Selv om herværende leser har vært mest opptatt av liv-dødtemaet, har jeg ikke glemt underholdningsverdien, humoren, de raske replikker og miljøskildringer. Og selv om jeg synes at de to hovedpersoner spiste litt for ofte, og at dialogen tidvis kunne bli noe lang og hverdagslig, var det mye stilistisk småsnadder å frydes over. Som f. eks. «De små, røde murstensbygningene snurpet seg sammen om besteborgerlige hemmeligheter...», eller «Været lå som en oppvridd, men kald vaskeklut over naken hennes...»

I det hele tatt: mye å være glad for, både for den som søker tidtrøyte og spenning, dødsens alvor eller en engasjert og kritisk holdning til vår egen tid.

Age Rønning: Fortsettelse i Hamburg, Gyldendal, Oslo 1977. 216 s.

HEGE ... (Forts. fra s. 9.)

alene? «Mor var alene. Som så mange kvinner. Enker, fraskilte eller bare alene. Kvinner. Dagene rant over av dem. I butikkene, på gatene, i hjemmene, på lærerværelsene til og med. Mennene hastet inn i soloppgangen og kom ikke tilbake før med mørket. Hele vinteren igjennom.» Er kvinnens liv verdiløst inntil mannen kommer?

Unge vil ha glede av boken, enten konfirmasjonen er problematisk for dem eller ei. Heges spørsmål er skildret som del av hennes liv og utvikling, og Karin Lorentzen har skrevet hverken en abstrakt debatt-bok eller en oppbyggelsesroman, men et lite stykke diktning.

Arne Fjeld, O.P.

Karin Lorentzen:
Under samme himmel.
Gyldendal 1977.

av thomismen og den s.k. nythomismen. Den vekker sterke reaksjoner, polemiske i sin bevisføring, i vest-europeisk filosofi.

Og det er her Pater Lutz' karakteristik av Thomas tar fatt. 'Disse Kritikere ser kun Overfladen af Thomas' Geni', skriver han. På den ene side blir Thomas betraktet som 'det klassiske Udtryk for den saakaldte katolske Rationalisme'. Andre igjen savner hos Thomas 'Personlighed'. Mot begge disse kritiske holdninger viser A. J. Lutz Thomas som motvekt mot den nyere subjektivismen, «fri for den intellektuelle Egenkærlighed, som selv vil være Sandhedens ophav eller Norm». Her har Pater Lutz vist en linje som var blitt gjenopptatt i den nyeste filosofi i vår egen tidsalder, f. eks. hos Heidegger. I begynnelsen av 1960-årene har professor Bertrand Rioux — den gang lærer ved universitetet i Montréal — påvist sammenhengen mellom Thomas' lære om 'sannheten' (De veritate) og Heideg-

gers oppfatning av sannheten som 'Unverborgenheit' (det som kommer frem i lyset). Det hadde sin mening at hans innlegg var blitt publisert i et fransk samlebind som Thomas Aquinas — i dag!

Det måtte være en fengslende oppgave for en norsk eller nordisk, universitetsutdannet katolikk å påvise hvordan thomismen avtegner seg i Pater Lutz' øvrige forfatterskap, f. eks. i hans lille skrift om 'Katolicismen og det personlige gudsforhold' (1927) men også ellers. Han var i sannhet 'Thomismens Førstemand i Norden' som Kiærulff kaller ham. Det tok mange år før kjennskap til Thomas Aquinas begynte å gjøre seg gjeldende i det nytte-betonte Norden. I 1957 utga professor Knut Erik Tranøy sin dyptpløyende monografi om 'Thomas av Aquino som moralsk tenker', og i Sverige har i samme året Per Erik Persson i sin akademiske avhandling 'Sacra doctrina' undersøkt «tillförhallandet mellom ratio och re-

velatio i Thomas' av Aq. teologi» (Lund, 1957).

Den som følger litt med kunne ikke unngå å legge merke til hvilken teologisk og filosofisk respons f. eks. Thomas' 700 års jubileum i 1974 (han døde 1274 bare 49 år gammel) hadde vakt i den siviliserte verden. Med rette skrev den gang en annen fremstående fransk-norsk dominikaner, P. Albert Raulin i sine betraktninger over 'St. Thomas — status ved et jubileum' (St. Olav, 1974, nr. 2, s. 22) at 'bedre kjennskap til Thomas, hans tid og hans evne til å møte troens problemer med intellektuell redelighet (uthevet her) førte til mange andre renessanser innenfor katolsk tankevirksomhet'.

Dominikanerpater A. J. Lutz står ved utgangspunktet til thomismens hittil svake tradisjon her i Norden.

La godtfolk knurre over det 'abstrakte' og 'teoretiske' i denne tradisjon. Den opplyste fornuft, som Thomas talte om, er også Guds gave . . .

Brev

Ett med jødene

Kjære St. Olav!

De er noe jeg lenge har lurt på, ved å lese om fenomenet i små glimt i norsk og italiensk katolsk informasjonstjeneste. Det ser ut som man ikke lenger skal følge (fordi det ikke er helt fint?) oppfordringen: «Gå ut og gjør alle folkeslag til mine disipler . . .» *Apenlyst*. Men man skal sagtens gjøre det allikevel. (Også overfor f. eks. jødene?)

Hvordan skal dette forstås?

Hjertelig hilsen

Karin Sanavia,
Seborga - Sasso,
Italia.

Om dette spørsmålet sier Vatikan II i sin erklæring Om de ikke-kristne religioner (1965):

«Ifølge skriftens vidnesbyrd kjente Jerusalem ikke sin besøkelsestid, og for en stor del tok jødene ikke imot Evangeliet, og mange av dem motsatte

seg til og med dets utbredelse. Ikke desto mindre er jødene, ifølge Apostelen (Paulus), fremdeles på grunn av fedrene høyelsket av Gud, som aldri fornekter sine gaver og sin kallelse. Sammen med profetene og den samme Apostel, higer Kirken mot den dag, som Gud alene kjenner, da alle folk med én røst skal påkalle Herren og «tjene Ham med ett sinn» (Sefanias 3, 9).

Fordi den felles fedrene arv er så stor mellom de kristne og jødene, er det kirkemøtets vilje å fremme og anbefale en gjensidig forståelse og aktelse, som særlig vil kunne nåes gjennom bibelske og teologiske studier og ved oppriktige samtaler.»

Kommuniket fra møtet i Venezia er frukt av disse samtaler (St. Olav nr. 19). Der anbefales det at den katolske kirke lar organisert virksomhet for jødernes omvendelse opphøre, i erkjennelse av at deres religion fører dem til Gud. En jøde som ved kontakt med kristne kommer til tro på at Jesus fra Nazareth er den ventede Messias, blir imidlertid døpt, hvis han ønsker det.

Simone Weil, som selv om hun trodde at Jesus er Messias, ikke ville be om å bli døpt, fordi hun ville forbli solidarisk med sitt folk, er antagelig en unntagelse. red.

Rase-diskriminering

Intervjuet med Reulf Steen har allerede vært kommentert i bladets brevspalte. Det var ganske morsomt å lese, og utvilsomt representerte det P.R. for Steen. Forutsatt at dette nye slags stoff følges av et *krydret* utvalg av lignende intervjuer, er det sikkert et forfriskende innslag i St. Olav.

Når Steen nevner forholdene i Chile, burde man vel med sans for proporsjoner ha spurt ham om forholdene etter «frigjøringen» i Kambodsja og Vietnam, hva han synes om dem. Særlig aktuelt er dette for den katolske kirken her i Norge, som kan glede seg over å se mange derfra som et kjærkomment tilskudd til sin menighet.

Dette bringer på bane et spørsmål som bør tas kraftig opp i St. Olav: Diskrimineringen her i landet av folk av anderledes utseende og livsmønster og anderledes tenkende. For skandalen begynner nå å bli åpenbar: Vi nord-

(Forts. side 14)

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587	—	10.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: 18.30	—	—
	sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: 19.00	—	—
	sønd.: —	11.00	—
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	10.00	—	—
<i>Florida kapell</i>	19.00	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: —	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	—	—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: —	11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: —	10.00	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
	19.00	—	—
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69	—	9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svitbuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30	10.45	—
	9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	—	11.00	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2, Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45	11.00	—
	19.00	—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	—	11.00	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: —	11.00	—
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eystens kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00	11.00	—
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)	8.00	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82	—	18.30	—
SELFORS: <i>Vår Frelser kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—	11.00	—

Av pressen

BISKOP HANS L. MARTENSEN, KØBENHAVN: KIRKEN ER KALDET TIL AT BLIVE MERE «KATOLSK»

»Katolsk« er det — kat' holu — der har med helheden at gøre. Vi lever i en verden, hvor alt er delvist og brudstykkeagtigt. Alt, hvad jeg besidder eller erkender, er stykkevis (jfr. 1. Kor. 13, 12). Først »når det fuldkomne kommer skal det stykkevis forsvinde« (1. Kor. 13, 10).

Når jeg endnu ikke besidder helheden, men kun har den stykkevis, så kan dette føre til to holdninger. Den ene er, at jeg værner om mine egne stykker og skinsygt våger over, at andre ikke får dem. Den anden er, at jeg — netop fordi jeg ved, at det hele er stykkevis — er parat til at

dele med andre. At dele med de andre betyder at få del i det, de andre har, og at dele ud af mit eget.

Dette hører med som et af de væsentligste træk ved det »katolske«. Brudstykker af sandhed og besiddelse og enkeltgoder føjes sammen til helhed, fordi mennesker begynder at dele med hinanden og således bliver fælles med hinanden om det, de ejer, og det, de er.

Om at dele

At dele betyder at overvinde angst. Angsten beskytter sig mod den anden ved et væld af regler om ejendom, om takt og tone, om privatlivets urørlighed, om min ret til mine egne meninger, der ikke kommer andre ved. Er disse regler og rettigheder forkerte? Det behøver de ikke at være. Men for så vidt de grunder i angst, skal de alligevel overvindes.

At dele med andre vil også sige at lade sig supplere af andre og at anerkende de andre i deres forskel. »Katolsk« forstået som det helhedsdannende betyder ikke det nivellerende, hvor forskellene forsvinder. Det moderne sam-

ORTODOKS RØST

Nr. 6/Desember 1977 - INNHOLD:

Hl. Romanos Melodos: KRISTI FØDSEL
(2) kontaktion

f. Sergij Bulgakov: KIRKEN OG STATEN
KIRKEN OG ØKONOMIEN

Constantine Cavarnos: PHILOKALIA
Hieromonach Simeon:

STARETS SILOUANS ÅNDELIGE LÆRE
Anonym:

EN RUSSISK PILGRIMS FORTELLINGER
Hl. Basilios den Store: V. HOMILIE over
VERDENS SKAPELSE

Fra Kiev-Huleklostrets fedrenebok: HL. VARLAAM

I alt 84 sider. Pris kr. 12,- inkl. porto.

Hl. Trifons Forlag
v/Rolf Johansen

Postboks 9166 - Vaterland
OSLO 1 - postgirokonto nr. 3 41 25 82

fund har ofte en sådan nivå-
lerende tendens. Det kan strække
sig helt til, at kvinder gerne vil
være som mænd, og mænd gerne
som kvinder. Det giver sig ud-
slag i moder, som alle slavisk

skal følge. Det viser sig i in-
tolerance over for alt, der er af-
vigende fra det sædvanlige. Atter
her skal »katolsk« forstås således,
at det netop ikke gør folk ens i
deres almindelighed, men at det

tværtimod erkender de enkeltes
særpræg, og på forhånd regner
med at både Guds skabte natur
og Guds overnaturlige gaver for-
deles forskelligt og individuelt.
(forts. n. side)

Åpningstider i desember:

28.11— 9.12: kl. 9.00—17.00
12.12—23.12: kl. 9.00—18.00
lördager kl. 9.00—15.00
JULAFTE N APENT kl. 9.00—12.00
Stengt mellom Jul og Nyttår

Nå har vi det største utvalget i:

Staller, krybbefigurer, madonnastatuer, ikoner, iconographie fra
Chevetogne, kors, krusifikser og annen religiøs kunst fra Tyskland,
Frankrike, Italia.

Kalendere:

Hummelkalendere, Ikonkalendere, Madonnakalendere, Middelalder-
kalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere — tysk og fransk,
Mon Agenda, Butzon & Berkers Taschenkalender, Steigenwald-
kalender.

Plater:

Gregoriansk-, ortodoks kirkemusikk, julemusikk fra hele verden,
klassisk musikk og folkemusikk. Stort utvalg fra Folkways.

Julekort, røkelse, trekull, røkelseskar.

Og først og sist: BØKER!

Gavebøker i år:

Tito Colliander: Nya Valamo, kr. 95.—
De Fire Evangelier, ill. av Ørnulf Ranheimsæter, kr. 138.—
Roar Hauglid: Norske Stavkirker — Dekor og Utstyr, kr. 335.—
Roar Hauglid: Norske Stavkirker — Historisk Bakgrunn og Ut-
vikling, kr. 385.—
Draumkvedet, ill. av Anne-Lise Knoff, kr. 150.—

For barna:

Jesus fra Nazaret, kr. 38.—
Lukas forteller om Julen, kr. 38.—
Pieter Brueghel: Babels Tårn, fortalt for barn av Kaare Sakariassen,
kr. 37.50.

Pieter Brueghel: Markedsdag i landsbyen, kr. 37.50.
Anne de Vries: Barnas Bibel, kr. 40.—

For de minste:

I begynnelsen, kr. 12.—
Abraham, kr. 12.—
Jesus blir født, kr. 12.—
Den barmhjertige Samaritan, kr. 12.—
Sakkeus, kr. 12.—

KOM MENS UTVALGET ER STØRST!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Vår kjære søster Majella de Rijk
døde på Marias Minde, Bergen
den 8. november i en alder av 75
år. Den avdøde anbefales til de
troendes forbønn.

sr. Gerarda de Rijk
St. Franciskus søstrene.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Oslo
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Bergen
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hammer- fest
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Hammer- fest
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tonsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

Den katolske helhed er altså ikke et halvmørke, der gør alle katte grå. Den er snarere dagslys, der gør forskellene klare, men alligevel fører dem sammen til harmoni, — som når en kunstner fryder sig over landskabets mangfoldighed og alligevel føjer det sammen til et hele...

Pluralisme og enhed

Også i troserkendelse og teologi får dette sit udslag. Den katolske kirke har altid anerkendt mange teologiske skoler og forskellige »spiritualiteter«. Aldrig kan et enkelt menneske, eller endda en enkelt gruppe, indeholde hele Kristi fylde, eller være i besiddelse af alle Åndens gaver. Men alligevel er alle Faderens børn. Derfor skal der nok være mangfoldighed og frihed i skole-retninger og »spiritualiteter«, der skal være en broget pluralisme af evner og indsigter, men samtidig absolut enhed i troens bekendelser — én dåb, én tro, én Herre.

Hvis jeg lader de andre gælde med deres særpræg og med deres »spiritualitet«, og med deres individuelle forståelse af kristendommens budskab — præcis hvis jeg lader de andre gælde — vil jeg vogte mig for at gøre min egen mening absolut, så jeg gør mig selv til dommer over kirkens tro eller kirkens dogmer og i kirkens trosbekendelse.

Derfor er det værd at lytte og at være opmærksom på den andens meninger. Derfor er det umagen værd at tage hensyn til hele kirkens tro, og til dens hellige tradition.

...

Proces og ikke blot tilstand

Når jeg deler med andre, er jeg på vej mellem mit og dit. Der sker en udveksling, grænser bliver overvundet. Helhed og fællesskab er ved at opstå. Det er ikke simpelthen tilstede som en tilstand, men helheden er ved at samles i en dynamisk proces.

En af vanskelighederne ved at oversætte ordet »katolsk« ligger i, at det betegner en proces snarere end blot en tilstand. Dette gælder i øvrigt alle kirkens fire egen-skaber. Kirken er én, men den er dog samtidig stadig kaldet til større enhed, den er aldrig færdig

BERGEN	
1/2 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel	
Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482	
BERGEN	
HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyrforretning TORNØEGARDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Tlf. 99 016 Bergen Solheimgt. 25
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»	

Eches Færvehandel

NYGARDSGT. 19

DRAMMEN
GUSTAV THIELEMANN
Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

med at føre mennesker til større indbyrdes fællesskab og fred. Kirken er hellig, men den er dog stadig kaldet til at omvende sig fra synd og at vise vej til hellighedens kilder, der kan give mennesker kraft til at ofre og hengive sig for andre. Kirken er apostolisk, men den er dog aldrig færdig med at virkeliggøre apostolens ord eller at fuldende deres gerning. Således også med det »katolske«. Kirken er ustandselig kaldet til at blive mere »katolsk«. Det betyder, at den stadig er kaldet til at rykke grænsepæle op og udvide det »katolske« til det endnu mere omfattende.

(Katolsk Orientering.)

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

(Forts. fra side 11)

menn — som har tillatt oss å belære andre folk — vi er jo egentlig selv de verste. Dette i betraktning av at vi hittil bare så vidt har fått en smak av problemene på kroppen.

Hva er årsakene til vår pinlige selv-godhet og intoleranse?

Kan det henge sammen med at det er århundrer siden skriftemålet ble al-

REDAKSJONEN
AVSLUTTET
17. NOVEMBER

minnelig praktisert her i landet med oppøving av selvransakelse?

Kan det henge sammen med at vi gjennom århundrers isolasjon har utviklet et skolesystem som ensretter? Kan det tenkes at vi i stedet for å være det påståtte folk av «individua- lister» egentlig er en stor saueflokk?

Er vi kanskje *nasjonalister* i ordets verste forstand?

Som et første utgangspunkt i slik tenkning har vi foran oss et håndgripe- lig faktum. Det er vel ikke mange folk som har hatt grunnlovsforbud mot *jø- der* og *jesuitter*. (Det siste inntil 1958.)

Når man etter TV-programmet 1. no- vember om diskrimineringen i skolen får høre at lærerne mener at saken må løses ved det magiske ord *informasjon* — d.v.s. elevene må få vite at de frem- mede egenlig hjelper oss og ikke ligger oss til byrde — da blir man for alvor redd. Er det ved egoistisk tankegang problemet skal løses? Hva er de for slags barn vi har på skolen som ikke skal få høre at de er rå og grusomme mot de barna de diskriminerer. Og disse våre barn har hatt skoletimer med kristendomsundervisning om *nestekjær- lighet*. Men kanskje har de kjøpt seg avlat gjennom Nødhjelp 77?

Jeg vil ønske og håpe at katolske barn og voksne katolikker ikke er med på noen form for diskriminering. De vet at Kirken er en *verdenskirke* og at ingen av dens barn har lov til å si seg bedre enn andre. Men jeg synes at St. Olav ikke skal ta noen sjanse i så måte og grundig ta opp saken som har en sørgelig aktualitet.

Martin Beer,
Oslo

Nyheter

LA PIRA DØD

Giorgio La Pira, tidligere borger- mester av Firenze, døde lørdag 5. no- vember, 73 år gammel. Pave Paul min- tes La Pira i en tale søndag 6. novem- ber. I 60-årene utkom i Norge en bok om La Pira av Gunnel Vallquist og Erik Gunnes.

RATZINGER FORSVARER DET OBLIGATORISKE SØLIBAT

Kardinal Joseph Ratzinger forsvarte de katolske prestenes obligatoriske søli- bat i jesuittenes tidsskrift «*Stimmen der Zeit*»s siste nummer. Dette var et svar på en artikkel i det samme tids-

OSLO

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst
Med tre forretninger i sentrum.
Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

skriftet i september, hvor professor Egenter, München, foreslo at man grad- vis skal oppheve det obligatoriske sø- libat for sekularprester. Kardinal Ratz- inger skriver at man ved å gjøre søli- batet valgfritt, gjør det til en privatsak, slik at det ikke lenger ville være et tegn på Kirken.

I det samme nummer av tidsskriftet, skriver Karl Rahner, at kirken har plikt til, til enhver tid, å sørge for at det finnes tilstrekkelig mange prester til at den kan utøve sjelesorg. Denne plikten veier tyngre enn de verdier som finnes i et obligatorisk sølibat for seku- larprester, ifølge Rahner. (KNA)

SVENSKE PRESTEVET I ROMA

10. oktober ble en ung svenske, Ste- fan Olsson, prestevet i Roma. Grunnen til at ordinasjonen ikke fant sted i Sverige, er formodentlig at landet for tiden ikke har noen katolsk biskop.

PÅNY KVINDelige ORTODOKSE DIAKONER?

Bukarest (KNA) — I den rumænsk- ortodokse kirke har man ved et møte i det rumænske kloster Agapia beskæf- tiget sig med kvindens rolle i kirken og i samfundet.

I Rumænien beskæftigede man sig sterkt med tanken om at genindføre

det oldkirkelige diakonat for kvinder. Tanken har givet genklang i hele orto- doksien. Det er især patriarkatet Alex- andria og kirkerne i Serbien, Bulgarien, Grækenland og Cypern, der nu ivrer for, at de kvindelige lægmandsteologer, som der især i den græsk-ortodokse kirke er så mange af, skal få adgang til diakonvielsen.

Da præstemanglen er så stort et pro- blem, foreslås det, at det kvindelige diakonat bliver genindført så hurtigt som muligt, og at man ikke udskyder beslutningen herom til det panorto- dokse koncil, hvis begyndelsesdato end- nu svæver i det uvisse.

(Katolsk Orientering.)

PATER XIRINACHS I DEN SPANSKE NASJONALFORSAMLING

Pater Xirinach satt i to år hver dag foran Barcelonas Modelo Fengsel, i pro- test mot at Spania stadig holdt folk fanget på grunn av deres politiske me- ninger. Ved valget i juni ble pater Xiri- nachs valgt inn i nasjonalforsamlingen i Madrid som representant for Kata- lonia.

(Catholic Herald.)

BESTILLINGSSSEDDEL

«St. Olav» bes sendt til

Navn .....

Adresse .....

6 måneder / 1 år.

Nytt abonnement / fornyelse.

Kr. 35,— / Kr. 70,— / Kr. 80,— (utlandet utenfor Skandinavia) følger vedlagt som sjekk / sendes postgirokonto 20 46 480.
Stryk det som ikke passer.

Sendes Ekspedisjonen, Tidsskriftet St. Olav, Akersvn. 5, Oslo 1.

film:

«ÅPEN- BARINGEN»

«Er du klar over hvem du er?» spør Walter konen Inger, men da er vi allerede langt uti filmen, og det er for sent å finne det ut. Ingen har noen-
sinde spurt henne om det — hun har vært «gift hele livet» som hun selv sier det. Hun får heller ingen anledning til å «realisere seg selv» ved å gå ut i arbeidslivet. Jobben mannen skaffer henne blir en total fiasko — det er ikke å demonstrere oppblåsbare kleshengere hun er dyktig til — det hun kan er å vaske, men dét kan jo ikke en kone gjøre — med en mann i hans stilling...

Opplever da Inger hva det er hun egentlig skulle være?

I korte glimt er vi vitne til de øyeblikk av nærhet og ømhet som gjør livet levelig. Det unge paret hun møter på vinterferien mannen i sin «omsorg» sender henne på, slik at han kan være alene i byen — med kontordamen, disse unge som tør elske hverandre. «Det var ikke sånn før i tiden», sier Inger og tenker på sitt eget ekteskap, «det skulle ikke være sånn».

Møtet med barndomsvennen får heller ikke anledning til annet enn å blusse opp i et kort blaff — hun blir regelrett hentet hjem av moren. Hun som kan unnskyldte svigersønnens lille sidesprang, godtar ikke at datteren menger seg med hvem som helst. Men moren vet også hva troskap er tross 3 år slit med en lammet mann hun

ikke har kontakt med. Skjønt hvem vet? Kanskje oppfatter han omsorgen og kjærtegnene. Kanskje også konens bitterhet over en skjebne som er tung å bære.

«Åpenbaringen» er ingen glad film, den er krass og realistisk. Men den er en gledelig overraskelse for en som ikke venter seg stort ved å se en norsk film. Det er en film ikke om hvordan vi vil ha det, men hvordan mange har det. Fra de forutgående reklamebilders vellykkethet, viser Inger i Marie Takvams skikkelse hvordan en kvinne har det i sin ensomhet når barna ikke lenger fyller hverdagen, og mannen søker tilfredsstillelse på annet hold. Når man ikke lenger er strømlinjeformet og lekker, men har de valkene for mye som gjør at man ikke vekker lysten lenger.

Selvom Marie Takvam en sjelden

gang kanskje gjør Inger litt for dum og hjelpeløs, får man sympati for henne. Det er hun som bærer filmen, de andre skaper konturene omkring denne kvinneskikkelsen mange vil gjenkjenne seg i. Walter i Wilfred Breistrands skikkelse er mindre overbevisende, men så appellerer han heller ikke til vår medfølelse.

Fotograferingen er fin og med vakre nærbilder. Det er manusforfatterne selv, Vibeke Løkkeberg, som også har ansvaret for regien, og Terje Kristiansen som tolker de to unge som har plass til å vise medmenneskelighet midt i sin egen lykkerus — et fint innslag. Egentlig er vel ikke «Åpenbaringen» en helt god tittel. Jeg vet ikke hva som ble åpenbart. Annet enn at et menneske til syvende og sist er alene med seg selv, i sitt liv og i sin død. SMA

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Marianne Gunnarsjaa

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480